

1) психологічна компетентність, тобто усвідомлення своїх особистісних, психофізіологічних якостей; знання симптомів, характеристик і картини стресового стану; усвідомлення його наслідків;

2) життєвий досвід, в тому числі поведінка в тих чи інших ситуаціях, спосіб реагування, сформовані відносини;

3) особистісні особливості, в тому числі мотивація, рівень особистісної саморегуляції, готовність до активних дій, володіння психорегулятивними технологіями поведінки; уміння будувати міжособистісні відносини [2].

Основні висновки. Емоційна стійкість – інтегральна властивість психіки, що виражається в здатності долати стан зайвого емоційного збудження при виконанні складної діяльності. Емоційна стійкість зменшує негативний вплив сильних емоційних проявів, попереджає крайній стрес, сприяє прояву готовності до дій в напружених ситуаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1 Дьяченко М.И. О подходах к изучению эмоциональной устойчивости / М.И. Дьяченко, В.А. Пономаренко // Вопросы психологии. – 1989. – №3. – С. 106–112.

2. Гайдученко О.А., Кузнецова Е.В. Факторы формирования стессоустойчивости в период ранней юности. // [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://sibac.info/studconf/hum/xxxviii/46435>

3. Кириченко О.Н., Каськов А.В. Особенности эмоциональной сферы старшеклассников. // [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.scienceforum.ru/2014/416/3761>

Марія Кучерова,

студентка 4 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О.С. Колпакчи,**

ст. викладач (БДПУ)

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ БУЛІНГУ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Актуальність. Булінг, як феномен девіантної поведінки, є гострою соціально значущою проблемою в підлітковому віці. Майже в кожному класі кожної школи є учні, які мають особливості, що відрізняють їх від своїх однолітків. Відмінні характеристики учня часто призводять до насмішок і знущань у класі [2].

Порушення, що виникають в результаті впливу на підлітка в ситуації булінгу, призводять до особистісних змін, тому що зачіпають всі рівні людського функціонування. Наслідки носять довгостроковий характер і, найчастіше, впливають на все подальше життя дитини. Такими наслідками можуть бути, наприклад, специфічні сімейні відносини або відносини з партнером, жорстоке ставлення в подальшому до власних дітей [1, с. 41].

Україна – в першій десятці країн Європи за його поширеністю з-поміж 11-15-річних школярів. Вона залишила далеко не лише найбільш соціально благополучні Данію чи Норвегію, але й Угорщину та Грецію. Такі

дані наводить ВООЗ [3].

Торік 67% українських дітей або були жертвами, або кривдниками, або свідками булінгу, за даними ЮНІСЕФ. Чверть із них безпосередньо зазнали цькування. 48% цих дітей нікому не розповіли про пережите [1, с. 43].

Мета і методи дослідження: експериментально дослідити фактори виникнення булінгу в підлітковому віці. Використовували методики «Діагностика соціально-психологічної адаптації К. Роджерса і Р. Даймонда» (текст опитувальника в адаптації А.К. Осницького).

Сутність дослідження. За результатами даної методики показники по шести інтегральним шкалами розподілилися наступним чином: «Адаптація» – в зоні невизначеності більшість учнів 47 осіб (82,4%), показники нижче норми у 8 осіб (14%) і вище норми у 2 осіб (3,5%).

За другим інтегральним показником «Прийняття інших» вийшли наступні результати: в зоні невизначеності – 32 людини, що становить 56,1% від загального числа респондентів, показники нижче норми – 21 людина (36,8%) і показники вище норми – 4 людини, що становить 7% від загального числа респондентів.

За шкалою «Інтернальність» відзначені наступні результати: зона невизначеності – 24 людини, що становить 42,1% від загального числа респондентів, нижче норми – 18 осіб (31,5%), вище норми – 15 осіб, що становить 26,3% від загального числа респондентів. Результати за показником «Самосприйняття» наступні: зона невизначеності – 18 осіб (31,5%), нижче норми – 28 осіб (49,1%) і вище норми – 11 осіб (19,2%). Шкала «Емоційна комфортність»: зона невизначеності – 19 чоловік (33,3%), нижче норми – 27 осіб (47,3%), вище норми – 11 людина, що становить 19,2% від загального числа респондентів. Останній показник «прагнення до домінування»: зона невизначеності – 34 людини (59,6%), нижче норми – 6 осіб (10,5%), вище норми – 17 (29,8%).

Найбільш високі значення відзначені за низькими показниками таких шкал, як «Самосприйняття» (49,1%) і «Емоційний комфорт» (47,3%). Такі дані можуть говорити про те, що більшість учнів не приймають себе такими, якими вони є, у них може відзначатися занижена самооцінка, невпевненість у собі, незадоволеність собою, можливо, своїм зовнішнім виглядом або рівнем розвитку.

Основні висновки. Таким чином, були відзначені показники, які свідчать про те, що більшість дітей відчувають емоційний дискомфорт в групі і не приймають себе. Деякі підлітки не приймають інших і схильні до домінування. Таке співвідношення показників призводить до ще жорсткішого закріплення ролей у класі і ускладнює роботу по запобігання булінгу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арпентьєва М.Р. Проблема соціального порядку і насильство в школах / М.Р. Арпентьєва // Проблеми сучасної освіти. – 2016. – № 5. – 39-49 с.
2. Зінов'єва І.О. Психологія і психотерапія насильства. Дитина в кризовій ситуації / І.О. Зінов'єва, Н.Ф. Михайлова. – СПб.: Мова, 2005. – 248 с.
3. Пономарьова Е.А. Булінг як соціально-педагогічна проблема

взаємин в підлітковому середовищі: профілактика, подолання і запобігання / Е.А. Пономарьова // Соціальна безпека сім'ї та дитинства. – 2014. – 254 с.

Юлія Клішко,

студентка 2 курсу

Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **В. В. Чумак,**

к. психол. н., доцент (БДПУ)

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ГУМАНІСТИЧНИХ ЗАСАД УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

Актуальність. Наразі освітня галузь в Україні зазнає значних трансформацій: активно проводяться реформи в галузі підготовки майбутніх вчителів, яким у подальшому буде необхідно забезпечити оптимальний психологічний клімат в учнівському колективі з метою підвищення ефективності в управлінні ним. Варто зазначити, що швидкими темпами в нашій державі відбувається процес гуманізації освіти. З-поміж принципів, які виступають підґрунтям функціонування освітньої галузі, основоположним є принцип гуманізму, що передбачає визнання людини, особистості як цінності, заради якої здійснюється розвиток суспільства. Саме тому швидкими темпами в нашій державі відбувається процес гуманізації освіти, ядром якого є поняття гуманістичної спрямованості особистості вчителя.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ще за часів Давньої Греції Протагор зазначав, що «людина є мірою всіх речей», а Демокрит, Платон, Сократ, Аристотель пропонували ідею особистісно-зорієнтованої освіти. Сьогодні в умовах ідеологічної свободи ідеї справжнього гуманізму знову впливають на розвиток педагогічної науки в цілому та, зокрема, в теорії управління освітнім закладом. Але, на жаль, ці ідеї так і залишаються в теоретичній площині дидактики й теорії виховання, а в житті керівники шкіл більше орієнтовані, на сам педагогічний процес, ніж на особистість окремого учня, його індивідуальний розвиток. Саме тому нагально постає необхідність визначення психологічних основ гуманізму в управлінській діяльності майбутніх педагогів, з метою вдалої реалізації їх на практиці.

Дослідженням даної проблеми в різні історичні періоди займалися багато зарубіжних та вітчизняних вчених-педагогів та психологів (К. Д. Ушинський, А. Дістерверг, В. О. Сухомлинський, Є. І. Рогов, А. М. Столяренко та ін.).

Мета та методи дослідження. Теоретичний аналіз психологічних основ гуманістичних засад управлінської діяльності педагога.

Сутність дослідження. Теоретичні основи гуманної педагогіки було закладено К. Д. Ушинським, який наголошував на тому, що ідеальний учитель – той, який тонко відчуває душевний стан своїх учнів, бачить у кожному з них особистість. В. О. Сухомлинський наголошував на ідеї виховання заради щастя дитини, вважав, першочерговим завданням вчителя повинно бути відкриття у кожній особистості творця, підняття особистості на новий рівень її розвитку [1].